

Plan för hållbarhet Utbildningsförvaltningen 2018-2020

Piteå kommun

Antagen av barn- och utbildningsnämnden 2016-11-30, § 153

Innehåll

1	Inledning.....	4
1.1	Användning/tillämpning av planen	5
1.2	Rapportering och överlämning.....	5
1.3	Ledningsgruppens roll	5
1.4	Målområden	6
1.5	Att pausa och avveckla projekt.....	6
1.6	Projekt/ stödinsatser som avslutas 2018	6
1.7	Projekt/ stödinsatser som infogas i planen 2018	6
2	Skola för hållbar utveckling	6
2.1	Mål.....	6
2.2	Avveckling av projektet på central nivå.....	7
3	Giftfria förskolor	8
3.1	Syfte	8
3.2	Mål.....	8
3.3	Tidsplan.....	8
3.4	Verksamheten erbjuds utvecklarstöd genom:	9
4	Mångfald och social inkludering av nyanlända	10
4.1	Syfte	10
4.2	Avveckling av centralt stöd till arbete med mångfald och normkritik.	10
4.3	Social inkludering.....	10
4.4	Mål.....	10
4.5	Tidsplan.....	10
4.6	Utvecklarstöd.....	10
5	Piteå Naturskola	11
5.1	Syfte	11
5.2	Mål.....	11
5.3	Utvecklarstöd.....	11
5.4	Rapportering.....	11
5.5	Årshjul.....	11
6	Riktlinjer och väg ledning för media- och IT-etik.....	12
6.1	Syfte	12

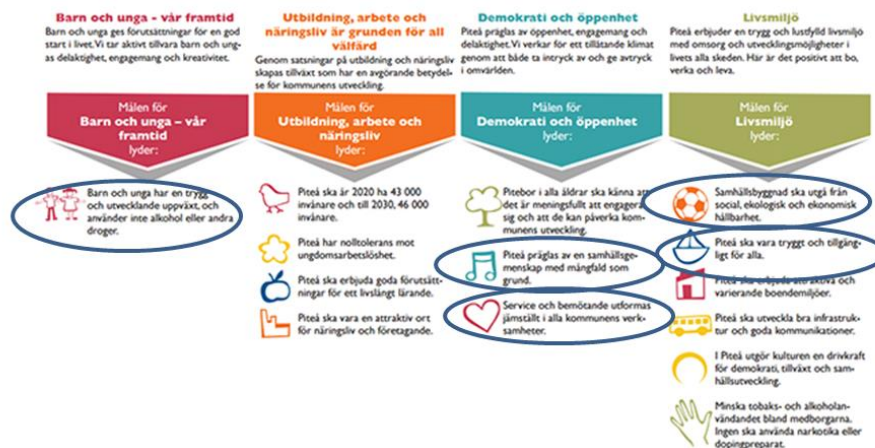

6.2	Mål.....	12
6.3	Målgrupper.....	12
6.4	Strategi för att nå målen	12
6.5	Årshjul.....	12
7	Strategi för klimatanpassning.....	13
7.1	Syfte.....	13
7.2	Mål.....	13
7.3	Tidsplan.....	13
7.4	Resurser.....	14
8	Källsortering i förskola och skola.....	15
8.1	Mål.....	15
8.2	Avveckling av projektet på central nivå.....	15
	Bilaga 1. Handlingsplan för giftfria förskolor.....	16
	Bilaga 2. Nyanländas lärande, social inkludering	20
	Bilaga 3. Naturskolans årsrapport	21
	2018 rapporteras Naturskolans verksamhet separat.....	21
	Bilaga 4. Riktlinjer för medie och IT- etik i Piteå kommuns skolverksamhet	21

I Inledning

Att bedriva ett strategiskt arbete för en hållbar utveckling är en del av skolväsendets nationella uppdrag.¹ I utbildningsförvaltningens Plan för hållbarhet finns projekt och målsättningar som syftar till att understödja verksamheternas arbete med läroplansmålen. I Piteå är hållbarhetsarbetet också ett kommunalt uppdrag som tydliggörs i flera delar av kommunens strategiska områden.

Strategiska områden, kopplingar till hållbar utveckling inringade

Piteå kommun har sedan antagandet av *Klimat- och energiplan*² (2010) bedrivit ett målinriktat arbete för hållbar utveckling. Som en del av planen ställde samtliga förvaltningar ställt upp egna utvecklingsmål som skulle vara uppnådda 2020 och utbildningsförvaltningens målsättning blev att samtliga förskolor och skolor ska inneha utmärkelsen *Skola för hållbar utveckling*. Det målet nåddes redan 2016 och nu är utmaningen att upprätthålla det goda arbete som görs.

2014 fick utbildningsförvaltningen i uppdrag av fullmäktige att i samverkan med inköpsavdelningen påbörja ett arbete med att minska barnens exponering för hormonstörande ämnen och kemikalier i projektet *Giftfri förskola*. I det arbetet har de största och viktigaste stegen redan vidtagits, t.ex. att avlägsna giftiga och hormonstörande material.

På grund av klimatförändringar och extremväder har samtliga förvaltningar fått i uppdrag att göra en sårbarhetsanalys och en plan. Utifrån det uppdraget har utbildningsförvaltningen upprättat en egen *Plan för klimatanpassning* som fr.o.m. nu kommer att ingå i Plan för hållbarhet.

¹ Utbildningen inom det svenska skolväsendet syftar enligt skollagen (2010:800) 1 kap. 4. Samtliga skolformers läroplaner innefattar området normer och värden, i syfte att barn och elever ska utveckla omsorg om både människor och miljö.

² 2015 ersattes Piteås Klimat- och energiplan av *Plan för hållbarhet*

Piteå Naturskola arbetar för att sprida kunskap och arbetsmetoder, för att främja ekologisk hållbarhet. Naturskolan startade 2007 och är sedan dess en kommunövergripande resurs framförallt inom naturkunskap.

En viktig del av arbetet med social hållbarhet är *Riktlinjer och vägledning för medie- och IT-etik*. I dessa finns gällande lagar och direktiv enkelt sammanfattade som ett stöd till verksamheten.

1.1 Användning/tillämpning av planen

- Planen samlar förvaltningens centrala arbete med hållbarhetsfrågor och gör det möjligt att redovisa hållbarhetsarbetet i samlad form.
- Som stöd vid kartläggningar. Kan ge en struktur som gör det lättare att se perspektiv och inriktningar som rubriker i nulägesbeskrivningar.
- För uppföljningar, både på övergripande nivå samt förvaltningsnivå. Tydliggör allt som vi redan gör med hållbarhetsperspektiv. Gör vi rätt saker? Hur kan vi samverka?
- Vid konsekvensbeskrivningar för att få med flera perspektiv till olika underlag.

1.2 Rapportering och överlämning

I huvudsak sker rapportering inom de olika hållbarhetsområdena genom att förskolechefer och rektorer gör sin beskrivning av *nuläge* och sin *analys*. Stora delar av planen rör den centrala administrationen redovisas årligen i samband med revideringen av Plan för hållbarhet.

1.3 Ledningsgruppens roll

Beslut som rör planens innehåll ska förankras i ledningsgruppen

1.4 Målområden

Utbildningsförvaltningen har att ta hänsyn både till kommunala och nationella mål. I båda fallen finns mål som berör hållbar utveckling och vår uppgift är att sammanfoga dessa så att vi, i vårt arbete med kommunala mål, också svarar upp mot de nationella målen inom målområdet normer och värden.

Fel! Ogiltig länk.

Utgår ur planen		
Skola för hållbar utveckling	Mångfald & Inkludering	Sortering i förskola och skola

1.5 Att pausa och avveckla projekt

Under åren har förvaltningen genomfört ett antal projekt som relaterar till Plan för hållbarhet. Dessa har haft en tendens att ligga kvar i "systemet" vilket har medfört otydliga förväntningar gentemot verksamheten och ett sämre resursutnyttjande centralt.

Därför gäller fortsättningsvis att projekt och verksamheter där målen är uppnådda eller där arbetet blivit en del av ordinarie verksamhet ska avslutas. Projekt där inget utvecklingsarbete förväntas ske under det närmsta åren kan pausas. Har nya beslut tagits eller projekt påbörjats inom hållbarhetsområdet finns det möjlighet att infoga dessa i planen.

1.6 Projekt/ stödinsatser som avslutas 2018

- Skola för hållbar utveckling
- Mångfald, inkludering och normkritik
- Sortering i förskola och skola

1.7 Projekt/ stödinsatser som infogas i planen 2018

- Nyanländas lärande
- Strategi för klimatanpassning

2 Skola för hållbar utveckling

2.1 Mål

Förvaltningens egen målsättning är att *samtliga enheter ska inneha utmärkelsen Skola för hållbar utveckling år 2020. Målet nåddes 2016 och Piteå tillhör i nuläget en liten skara kommuner där samtliga enheter innehar utmärkelsen.*

2.2 Avveckling av projektet på central nivå.

Utvecklarstöd kommer inte längre att ges centralt. Varje enhet ansvarar själv för att revidera sitt hållbarhetsarbete och förnya sin ansökan vart 3:e år. Skolledaren ansvarar själv för att lägga in aktiviteten i Stratsys.

3 Giftfria förskolor

Kommunfullmäktige gav 2014 utbildningsförvaltningen i uppdrag att arbeta för att Piteås förskolor ska vara giftfria. Uppdraget gäller även inköpsavdelningen, samarbete med andra förvaltningar ske på frivillig basis. **För planen i sin helhet, se bilaga I.**

3.1 Syfte

Piteås förskolor ska vara en plats där barnen inte utsätts för ämnen som är skadliga för deras utveckling och hälsa.

3.2 Mål

- Föremål som innehåller skadliga ämnen, t.ex. leksaker, förbrukningsmaterial, textilier och möbler, ska rensas ut.
- Inköp av leksaker, möbler och förbrukningsmaterial ska ske inom avtal som upprättats med Upphandlingsmyndighetens "Baskrav för Giftfri förskola".
- Det ska finnas kompetens hos pedagogerna att själva kunna identifiera material som kan vara olämpligt.

3.3 Tidsplan

2018

- Tillsyn av miljöinspektör som utöver ordinarie tillsynsområden särskilt tittar på förekomst av giftiga/ hormonstörande ämnen. Sammanställning och återkoppling till verksamheten
- Uppföljning inköpsmönster och avtalstrohet.

2019 –

Nya kravpaket görs tillgängliga hos Upphandlingsmyndigheten. Målsättning att en större del av det material vi köper in till förskolorna uppfyller baskrav för giftfritt. Frivillig samverkan med andra förvaltningar och avdelningar t.ex. måltider och fastigheter är ett annat viktigt område. Investeringar i kostsammare inventarier t.ex. soffor och buntade möbler, ifall nuvarande möbler är gjorda av olämpliga material.

3.4 Verksamheten erbjuds utvecklarstöd genom:

- Spridning av information
- Träffar med inköpsansvariga
- Dialog med övriga förvaltningar och miljöinspektör.

4 Mångfald och social inkludering av nyanlända

För planen i sin helhet, se bilaga 2.

4.1 Syfte

Personalen i Piteås skolor och förskolor ska ha ett medvetet inkluderande förhållningssätt som bygger på vetenskap och beprövad erfarenhet.

Förskolans och skolans uppgift är att hålla mångfaldsperspektivet levande i barnens och ungdomarnas vardag. Attityder och värderingar för mångfald ska genomsyra verksamheten och inte bara märkas vid incidenter. Ett fokusområde område är social inkludering av den stora grupp nyanlända barn och ungdomar som vi har i kommunens förskolor och skolor.

4.2 Avveckling av centralt stöd till arbete med mångfald och normkritik.

De stödsatser som erbjudits verksamheten från central nivå kring inkludering kan inte längre erbjudas då det saknas nyckelkompetenser och resurser. Det har därför beslutats att denna del av mångfaldsarbetet avslutas.

4.3 Social inkludering

Inom ramen för Skolverksprojektet kring nyanländas lärande kommer Strömbackaskolan att studera hur den sociala inkluderingen mellan språkinträdning och övriga gymnasieprogram ser ut och fungerar.

4.4 Mål

Målet är att få en övergripande bild över skolans sociala inkludering som sedan skall mynna ut i strategier och insatser för ökad social inkludering vid grund- och gymnasieskolan.

4.5 Tidsplan

Verksamheten studeras och utvärderas under läsåret 2018/2019 därefter föreslås strategier och insatser för ökad social inkludering riktade till såväl gymnasieskolan som grundskolan

4.6 Utvecklarstöd

Under projekttiden anställs projektledare samt utvecklingsstödjare vars uppgift bl.a. är att kartlägga och föreslå åtgärder

5 Piteå Naturskola

Naturskolan är en resurs i naturorienterade ämnen och teknik inom Piteå kommun, som riktar sig till årskurs 4-6.

Observera att Naturskolan redovisar sitt arbete separat 2018. Därefter är ambitionen att arbetet redovisas vid den årliga revideringen av Plan för hållbarhet.

5.1 Syfte

Först och främst vill vi med Naturskolan bidra till att eleverna når läroplanens mål och på ett lustfyllt och elevaktivt sätt får möta utvalda delar ur det centrala innehållet. Vi verkar för att utemiljön i skolornas närhet används som lärandemiljö. Arbetssättet ska hjälpa lärare i bedömning av elevers kunskaper.

5.2 Mål

Alla elever i Piteå kommuns skolor ska någon gång under åk 4-6 ha deltagit vid någon exkursion tillsammans med Naturskolan.

5.3 Utvecklarstöd

Lärare med klasser, i första hand åk 4-6, erbjuds stöd genom:

- Besök i våra lärandemiljöer i Biolab och Tekniklab.
- Besök av Naturskolan med tematisk undervisning i utemiljö
- Erfarenhetsutbyten genom kontakt med Naturskolan.
- Läraren får fortbildning, fr.a. genom att uppleva våra teman och få idéer kring utomhuspedagogik, fördjupade ämneskunskaper och tips på hur undervisningen kan konkretiseras.
- Få material tilldelat till sin skola från Naturskolan, exempelvis metspön, pimpelspön och utomhuspedagogisk litteratur.

5.4 Rapportering

2018 rapporteras Naturskolans verksamhet vid ett separat tillfälle för att i framtiden rapporteras vid revideringen av Plan för hållbarhet.

5.5 Årshjul

Vi arbetar med tematisk undervisning under hela läsåret. Temat Biolab/Tekniklab pågår under hela läsåret.

6 Riktlinjer och vägledning för media- och IT-etik

Barn- och utbildningsnämnden har beslutat om riktlinjer för media- och IT-etik. Riktlinjerna gäller för elever inom ramen för Utbildningsförvaltningens verksamhetsansvar. Riktlinjerna kompletteras med ett vägledande stödmaterial som kan användas för att i dialog med barn, elever och vårdnadshavare, åstadkomma ett sunt förhållningssätt när det gäller samspel via digitala medier.

Fullständiga riktlinjer finns i bilaga 4.

6.1 Syfte

- Att främja ett gott beteende vid användande av digitala medier
- Att skapa förståelse för konsekvenserna av ett olämpligt agerande via digitala medier
- Att stärka skyddet för både elever och personal
- Att förmedla handlingsalternativ om man blivit utsatt för kränkningar

6.2 Mål

- Att minska förekomsten av kränkningar och brottsligt agerande via sociala medier eller andra digitala medier.
- Att öka barn- och ungdomars kunskap om olika handlingsalternativ ifall man själv eller någon annan blivit utsatt.
- Att riktlinjerna och vägledningen ska vara kända och bearbetad i samtliga verksamheter och på så sätt utgöra en del i det förebyggande arbetet mot kränkningar och brottslig verksamhet som sker via nätet.

6.3 Målgrupper

Elever i grundskola och gymnasium

6.4 Strategi för att nå målen

Skolan har i uppdrag att göra riktlinjerna kända för målgruppen samt att utifrån vägledningen föra dialog med eleverna utifrån deras mognadsnivå. Ett kompletterande lärarstöd kommer också att utarbetas.

6.5 Årshjul

Arbetet med media –och IT etik är en fortgående process som utvärderas varje år genom SKA arbetet. Den IT och media policy som finns upprättad ska återspeglas i skolans Plan mot diskriminering och kränkande behandling

7 Strategi för klimatanpassning

Strategi för klimatanpassning syftar till att identifiera och anpassa samtliga förvaltningars verksamhet utifrån de konsekvenser som klimatförändringarna medför.

Samtliga verksamheter har att ställa sig följande frågor:

- Vad ser vi för risker?
- Vad kan vi vidta för åtgärder för att minska riskerna; ska vi acceptera dem, dela dem, eliminera dem eller minimera dem?
- Vad kommer åtgärderna att kosta?
- Hur ska vi finansiera dessa åtgärder?

Den fullständiga strategin för klimatanpassning finns i bilaga 5.

7.1 Syfte

Att identifiera risker och ta fram åtgärder som eliminerar eller dämpar effekterna av klimatförändringarna.

7.2 Mål

Att minska riskerna för olyckor och störningar i verksamheten, exempelvis stängda lokaler, beroende på klimatförändringar och tillhörande extrema väderhändelser.

7.3 Tidsplan

2018

- Inventering av befintliga utemiljöer i kommunens samtliga förskolor och skolor.
- Renovering av utemiljöer inkl. klimatanpassning på följande enheter: Norrby, Hortlax C, Klubbgårdets FSK, Myrans FSK, Ängens FSK
- Beslut om sommaröppna förskolor
- Äskande om centrala medel till utökad satsning.
- Projektering av Strömnäsbackens FSK som är tänkt att utgöra modell för klimatanpassning i framtida projekt.

2019-2020

Nya enheter får sina utemiljöer klimatanpassade med utgångspunkt i 2018- års inventering.

7.4 Resurser

För perioden 2018-2020 finns 9 miljoner avsatta i VEP till förskolornas och skolornas utemiljö. En del av dessa medel kommer att gå till åtgärder som anpassar verksamheten till ett förändrat klimat. Under 2018 kommer även medel att äskas för att kunna genomföra ytterligare anpassningsåtgärder på samtliga förskolor.

Förankring och dialog med verksamheterna sker i samverkan med fastighetsförvaltningen.

8 Källsortering i förskola och skola

8.1 Mål

Målsättningen är att samtliga verksamheter ska sortera sitt avfall i särskilt anpassade kärl vid utgången av 2018. I augusti sätts sortering i centrala området och med detta finns förutsättningar att källsortera i samtliga av kommunens förskolor- och skolor.

8.2 Avveckling av projektet på central nivå.

Utvecklarstöd avvecklas vid årets slut. . Varje enhet ansvarar själv för att ha ett systematiskt arbete för att sorteringen ska fungera.

Bilaga I. Handlingsplan för giftfria förskolor

Utbildningsförvaltningen har av fullmäktige fått i uppdrag att ta fram en åtgärdsplan för en giftfri miljö i kommunens förskolor. Åtgärdsplanen tas fram och genomförs i samverkan med övriga förvaltningar, i det inledande skedet tillsammans med miljöinspektörer och inköpsavdelningen.

Varför giftfri förskola?

Barn är mer känsliga för kemikalier och miljögifter än vuxna. Det beror bland annat på att barns kroppar inte är färdigutvecklade. Barn andas till exempel snabbare och äter och dricker mer i förhållande till sin vikt jämfört med vuxna. De utforskar dessutom sin omgivning genom att smaka och suga på saker och har en tunn och ömtålig hud. Det medför att om de utsätts för samma mängd av ett ämne som en vuxen kan de ändå få i sig mer. Vissa ämnen som är hormonstörande kan dessutom påverka barnens utveckling negativt.

Coctaileffekten

Att minska mängden farliga kemikalier är även viktigt utifrån risken för cocktaileffekten. Cocktaileffekten innebär att även om varje enskilt ämne inte överstiger tillåtna gränsvärden, så kan de tillsammans få en mycket större effekt och vara potentiellt farligare än det enskilda ämnet. Undersökningar visar att damm kan bidra med en stor del av småbarns intag av flamskyddsmedel och andra miljögifter. Eftersom barn rör sig nära golvet är det viktigt med en god städning och hygien för att minska små barns exponering för farliga kemikalier och miljögifter.

Försiktighetsprincipen

Vi är ålagda att tillämpa försiktighetsprincipen, i enlighet med miljöbalken 2kap 3§, då det finns många olika ämnen och ämneskombinationer som vi inte har tillräcklig kunskap om. Det innebär att vi måste ha goda marginaler i val av material och inventarier ur miljö- och hälsosynpunkt.

Ett gemensamt ansvar

Arbetet för giftfria förskolor berör många delar av kommunens organisation. Flera stödfunktioner kan hjälpa till att stötta arbetet, till exempel miljöinspektör och upphandlingsenheten. De flesta av åtgärderna ska utföras på förskolorna av förskolechefer tillsammans med personal. Projektet är kommunövergripande och olika funktioner behöver samverka. Vi behöver vara en organisation som ställer miljökrav och arbetar samlat för barnens bästa.

Ställ tuffare krav på giftfria produkter vid inköp och gör samtliga inköp via kommunens inköpsavdelning

En särskild grupp med representanter från de olika förskolorna utbildas i att specificera krav och fungera som beställare. Krav på giftfrihet ska på sikt ställas på samtliga varor som köps in. Extra viktigt är att de varor som används ofta ska vara giftfria.

Samtliga inköp ska göras via inköpsansvarig på respektive förskola och upphandling ska göras utifrån Upphandlingsmyndighetens *Baskrav för giftfri förskola*.

Ansvariga: Inköpsavdelningen ansvarar för att ge utbildningen under 2015. Förskolechef utser ansvariga på respektive förskola. Klart våren 2015.

Inventering och utrensning på varje förskola

En viktig del av arbetet handlar om att se över vad som finns idag på förskolan och rensa bort sådant som barnen inte bör ha i sin omgivning. Punkterna nedan är förskolechefens ansvar men kan delegeras till andra. Åtgärderna dokumenteras och avrapporteras årligen till Barn och utbildningsnämnden med start 2015.

Rensa bort gammal elektronik

Elektronik är ingen leksak och innehåller diverse mindre bra ämnen. Det kan vara till exempel avlagda mobiltelefoner eller tangentbord som lämnats in till förskolan. Plasthöljet och kretskorten i elektroniska apparater som TV-spel, och stereoapparater kan ofta innehålla *bromerade flamskyddsmedel*. Bly kan finnas i lödpunkter och elkablar innehåller ofta *ftalater*. Det är därför en onödig risk att låta barnen leka med elektroniken. Gammal elektronik ska inte längre tas emot av förskolorna.

Rensa bland plastleksaker

Plast är bra till mycket men inte alltid det bästa för barnen. Det finns många olika sorters plaster som innehåller olika ämnen, vi ska därför rensa bland plasticsakerna för att minimera risken att utsätta barnen för skadliga ämnen. Kemikaliekraven på leksaker har skärpts under åren, därför är nya plastleksaker bättre än gamla. Mjuka plastleksaker av *PVC* eller annan typ av plast som är äldre än 2007 innehåller sannolikt *ftalater* som är förbjudna inom EU idag och de kan även innehålla bly.

I Europa ställs kemikaliekrav vid leksakstillverkning. De kraven gäller dock inte för leksaker som säljs här men tillverkas utanför Europa.

Rensa bort plastleksaker som känns klibbiga eller hala

Det klibbiga kan vara *ftalater* som läcker ut. När de släpper från plasten kan det kännas klibbigt eller halt.

Rensa bort plastleksaker som luktar

Leksaker som luktar starkt, antingen kemiskt eller parfymerat, ska undvikas eftersom de kan innehålla ämnen som är allergiframkallande.

Rensa bland icke-leksaker

Förskolorna är fyllda av olika saker att leka med, vissa saker lämpar sig dock bättre för lek än andra. Se därför över saker som barnen leker med som inte är ämnade att vara leksaker.

Rensa bland utklädningskläder

Rensa bort väskor eller andra saker i konstskinn eftersom de ofta innehåller PVC-plast med ftalater och ibland bly. Billiga smycken eller bijouterier som känns tunga kan innehålla stora mängder hälsoskadligt bly och kadmium. Allergiframkallande nickel kan också förekomma. Kläder som har detaljer i metall kan innehålla bly, kadmium och nickel. Rensa därför bland bälten, smycken och kläder som barnen leker med.

Se över skapande- och pysselmaterial

Det är bra att återanvända material för att inte hela tiden behöva köpa nytt men det finns mer eller mindre bra saker att leka med. Att pyssla med saker från naturen eller till exempel gamla kartonger är bättre än gamla kablar, elektronik eller metall. Byggmaterial som PVC-rör ska också undvikas.

Fasa ut möbler

Möbler är en ganska stor investering som ska hålla länge. Därför är det viktigt att köpa bra möbler när nya ska köpas in. Mindre bra möbler ska på sikt fasa ut.

Byt ut soffor från 70- 80-talet, de innehåller sannolikt bromerade flamskyddsmedel. Vissa sorter bromerade flamskyddsmedel har förbjudits, därför är nya möbler bättre än gamla. Äldre soffor med skumgummi kan även innehålla andra ämnen som inte är hälsosamma, till exempel bly.

Rensa bort gamla lekkuddar av skumgummi. Produkter av skumgummi innehåller ofta bromerade flamskyddsmedel. Eftersom några sorter bromerade flamskyddsmedel har förbjudits är det bättre med nyare kuddar än gamla. Äldre skumgummi kan även innehålla andra ämnen som inte är hälsosamma, till exempel bly.

Välj rätt bord, ljuddämpande bord kan bidra till en lägre ljudnivå och en bättre arbetsmiljö både för barn och vuxna. När nya köps in, kontrollera att de inte innehåller PVC.

Ansvarig: Förskolechef

Tidsplan: Byt på sikt till PVC-fria bord

Byt ut gamla vilmadrasser

Äldre madrasser innehåller sannolikt flamskyddsmedel som idag är förbjudna. Skumgummit kan även innehålla bly. Överdragen är oftast i PVC-plast och kan, om de är gamla, innehålla de sex ftalaterna som är förbjudna idag. Nya madrasser som säljs kan också ha överdrag av PVC-plast men det finns också alternativ. Välj om möjligt ftalatfritt eller PVC-fritt.

Se över förvaringen

Det är generellt bra att hålla nere antalet plastprodukter på förskolan. Andra material än plast eller PVC-fri plast är bättre alternativ.

Rutiner kring lågenergilampor

Samtliga förskolor ska ha rutiner för vad man gör om en lågenergilampa går sönder inomhus.

Rutiner för städning och hygien

God hygien är viktigt inte bara för att minska smittspridning utan även för att minska intaget av skadliga ämnen. Många kemikalier släpper från produkterna och samlas i dammet, därför är bra

städning en viktig del i arbetet för giftfria förskolor. För att förbättra inomhusmiljön ska vi göra följande:

Tvätta händerna ofta

Barnen på förskolorna ska tvätta händerna ofta. När de har varit ute, vid toalettbesök och innan måltid är minimum. Det är svårt att kontrollera allt som barnen rör vid på förskolan, därför är det särskilt viktigt med handtvätt för att minimera risken att de skadliga ämnena kommer in i kroppen när de slickar och suger på händerna.

Det ska finnas en tydlig ansvarsfördelning där det framgår vad städenheten respektive verksamheten ska göra. Det är viktigt med rutiner för att följa upp städningen.

Tvätta textilier

Det är viktigt att tvätta alla textilier som gardiner, filter och mjukdjur regelbundet eftersom textilier samlar damm och damm binder de skadliga ämnen som vi vill undvika.

Bilaga 2. Nyanländas lärande, social inkludering

De nyanlända eleverna på Strömbackaskolan (gymnasieskola) har generellt sett mycket lite kontakt med skolans övriga elever. Detta beror delvis på att majoriteten av eleverna på Språkintröduktion har sina lektioner i en egen byggnad, och delvis på att det saknas incitament till ett naturligt och kontinuerligt umgänge mellan eleverna. Bristande kontakt med svenskfödda elever gör att de nyanlända eleverna sällan under skoltid befinner sig i miljöer där de har möjlighet att lyssna till och tala svenska på ett informellt och naturligt sätt. Det finns inte heller under skoldagen möjlighet att knyta kontakter och bygga upp ett umgänge utanför gruppen nyanlända elever. De integrationsprojekt som genomförts har haft viss positiv effekt men de övergripande problemen finns kvar. Det saknas en översikt över vilka förutsättningar för integration som finns på skolan i dag och vilka problem som behöver åtgärdas. Barn- och utbildningsnämnden har beslutat om en översyn av Strömbackaskolans verksamhet kallad Strömbacka 2025. Arbetet ska presenteras i Barn- och utbildningsnämnden i november 2017 och innehåller bland annat en översyn av gymnasieskolans lokaler och framtida programutbud.

Värdegrundsarbetet på Strömbackaskolan fungerar oftast bra på daglig basis, vad gäller uppföljning av situationer som uppkommer. Lärarna är snabba på att ta tag i situationer inom ramen för undervisningen. Däremot saknas kartläggning av elevers upplevelser på andra platser i skolan – matsal, skolgård, allmänna utrymmen, men det har förekommit indikationer på att elever utsätts för eller utsätter andra för kränkningar. Lärarna på språkintröduktion upplever att värdegrundsarbetet inte är en del av den dagliga pedagogiska verksamheten i den utsträckning som behövs. Det saknas ett genomtänkt arbetsmaterial med teoretiska och praktiska inslag, gemensam planering av ämnen där värdegrund är framträdande (t.ex. NO och SO – där också tydligare riktlinjer och innehåll från Skolverket skulle främja kvaliteten). Det finns en önskan om att samarbeta mer med andra program i värdegrundsarbetet.

Det faktum att större delen av Språkintröduktion befinner sig i ett separat hus begränsar enligt lärarna möjligheten till samverkan både mellan lärare och mellan elever.

Planerad insats och koppling till utvecklingsområdet

Utvecklingsledare och utvecklingsstödjare kommer att genomföra enkätundersökningar och djupintervjuer med både elever och personal, enligt samma modell som används för nulägesanalys inom utvecklingsområde 1, för att få en bra nulägesbild som kan ligga till grund för analys av utvecklingsområdet och för det fortsatta arbetet med social inkludering.

Bilaga 3. Naturskolans årsrapport

2018 rapporteras Naturskolans verksamhet separat.

Bilaga 4. Riktlinjer för medie och IT- etik i Piteå kommuns skolverksamhet

Riktlinjerna gäller för elever.

Vägledningen är tänkt att vara ett stöd i det förebyggande arbetet mot kränkande behandling via digitala medier. Vägledningen är ett komplement att använda i dialogen mellan personal, elever och vårdnadshavare, och bör implementeras i skolans ordningsregler.

Riktlinjer

- Filmning och fotografering i omklädningsrum och toaletter är inte tillåtet.
- På andra platser kan det för dig som elev vara tillåtet att fotografera, filma och göra ljudupptagningar, publicera på sociala medier om du först frågat de som berörs och fått deras medgivande.
- Du ska även ha tillåtelse för hur du hanterar bilden/filmen/ljudupptagningen sen den är gjord. Ska den publiceras på något sätt så ska berörda ha lämnat tillåtelse till publiceringen.

Tänk efter före:

Om du vet eller är osäker på om det är schysst, följ dessa två enkla regler:

- Dela inte!
- Delta inte!

Fundera över vilka konsekvenserna kan bli av ditt agerande på nätet. Fundera över vilka konsekvenserna kan bli av ditt agerande på nätet, tänk på att det kan vara straffbart. Brottsbalken och Personuppgiftslagen, Datalagen, Diskrimineringslagen och Tryckfrihetsförordningen reglerar vad som är otillåtet.

- Tänk på att du lämnar digitala fotspår. Ingenting försvinner – allt går att spåra!
- Tänk på din egen integritet. -Vem vill Du vara på nätet? -Hur vill Du bli uppfattad, nu och om några år?

erschysst – vad innebär det?

- ✓ Publicera inte något som kan vara kränkande för andra, förolämpningar eller förtal

- ✓ Publicera inte något som kan innebära hets mot folkgrupp
- ✓ Publicera inte något som kan innebära olaga hot
- ✓ Publicera inte något som kan innebära ofredande
- ✓ Delta inte, dela inte, gilla inte något som innehåller ovan nämnda punkter
- ✓ Kolla källan innan du publicerar eller delar information

Om något ändå händer:

- ✓ Våga berätta – forskning visar att de allra flesta som vågar berätta för en vuxen upplever att de blev hjälpta.
- ✓ Skolan har en skyldighet att hjälpa och agera.

Sju viktiga saker du måste veta om näthat

1. Skolan är skyldig att utreda alla påstådda kränkningar, även de som sker på elevens fritid, om händelserna har kopplingar till verksamheten i skolan. Detta gäller även om kränkningar och mobbning sker via nätet. Om utredningen visar att kränkande behandling förekommer måste skolan vidta de åtgärder som behövs för att stoppa fortsatta kränkningar.
2. All personal har en skyldighet att agera om en elev anser sig vara utsatt för kränkande behandling. All personal har också skyldighet att föra det vidare till rektor. Det gäller alltså även kränkningar som inträffar på fritiden, och på nätet om det påverkar elevens skolgång. Rektor måste i sin tur anmäla detta till de som ansvarar för skolan.
3. Om du blir utsatt för något obehagligt på nätet eller via sociala medier ska du berätta det för personal på skolan. De ska hjälpa dig! Om du inte får den hjälp du behöver kan du göra en anmälan till Barn- och elevombudet som utreder händelsen och i vissa fall utkräver skadestånd för en elevs räkning. Källa: Skolinspektionen samt Skollagen 6 kap 10§
4. Det är viktigt att du polisanmäler även om du är osäker på om det som hänt är ett brott. Och gör det snabbt – då är det lättare för polisen att utreda. Ofta behöver polisen begära ut information från internetoperatörer, som bara sparas i sex månader. Anmäl brottet genom att uppsöka närmaste polisstation eller ringa 114 14. Det kan vara svårt för dig att avgöra om du utsatts för brottsligt näthat, polisen hjälper dig att göra den bedömningen. Om det är akut kan du alltid ringa 112.
5. Samma person som har utsatt dig kan också ha utsatt andra. Därför kan din anmälan bidra till att fler brott klaras upp. Dessutom får samhället en bild av hur stort problemet är. En rättvisande brottsstatistik hjälper polisen att prioritera, se trender och att informera om och förebygga brott.
6. Tänk på att spara bevisen själv. Skriv inte bara ut på papper, utan spara även digitalt. Trots att det kan kännas jobbigt att ha kvar ett hotfullt meddelande är det viktigt att inte radera mejlet eller inlägget. Ta skärmdumpar, då har du bilder, kommentarer eller inlägg sparade även om de skulle raderas. Du kan också be någon titta på originalet. Om ärendet skulle gå till rättegång kan den personen vittna om att din skärmdump inte är manipulerad.

7. För att få bort kränkande material från nätet ska du vända dig direkt till nättjänsten som missbrukats. Det kan också leda till att personen som hotat dig blir avstängd. Gör inte det förrän du har sparat bevisen. Källa: Polisen

Piteå kommun

**Plan för hållbarhet
Utbildningsförvaltningen**